

EVDEKİ DEFİNE: SENÂÎ'DEN ATTÂR VE MEVLÂNÂ'YA, ORADAN SİMYACI'YA UZANAN ARAYIŞ ARKETİPİ VE YOLCULUĞUN ONTOLOJİSİ

Özet: Bu çalışma, dünya anlatı ve irfan mirasının en köklü motiflerinden biri olan ve uluslararası halkiyat tasnifinde Aarne-Thompson-Uther Tip 1645 (*The Treasure at Home / Evdeki Hazine*) olarak kodlanan anlatının ontolojik, tasavvufi ve metinlerarası serüvenini incelemektedir. İnsanın kendi yurdunda yoksulluğa düşerek rüyasında işaret edilen uzak bir diyarda define aramak üzere yola çıkması; orada karşılaştığı yabancılaşma, çile ve şiddet neticesinde asıl hazinenin yola çıktığı kendi evinde gömülü olduğunu ironik bir ifşa ile öğrenip geri dönmesi motifi, Doğu-İslam irfanında insan-ı kâmil olma sürecinin ve epistemolojik dönüşümün en temel alegorisi olarak işlenmiştir. Çalışmada Hakîm Senâî'nin *Hadikatü'l-Hakîka*'da inşa ettiği felsefi-didaktik zemin; Ferîdüddîn-i Attâr'ın *Mantku't-Tayr* ve *Musibet-nâme*'deki sembolik-alegorik kurgusu; Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin *Mesnevî* 6. Ciltte ulaştığı diyalektik derinlik ve tasavvufî şerh katmanları tahlil edilmektedir. Metnin 20. yüzyılda *Binbir Gece Masalları* ve Jorge Luis Borges vasıtasıyla Paulo Coelho'nun *Simyacı (O Alquimista)* romanına aktarımı metinlerarasılık yöntemleriyle çözümlenmektedir. Çalışma, "arayışın dışarıda başlayıp idrakin içeride tamamlanması" paradoksunu Joseph Campbell'ın monomit modeli, Carl Gustav Jung'un bireyleşme süreci ve tasavvuftaki *seyr u sülûk* ekseninde kuramsal bir senteze kavuşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evdeki Hazine, ATU 1645, Hakîm Senâî, Ferîdüddîn-i Attâr, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Jorge Luis Borges, Paulo Coelho, Simyacı, Monomit, Seyr u Sülûk, Bireyleşme, Metinlerarasılık.

1. GİRİŞ VE KURAMSAL ÇERÇEVE: YOLCULUĞUN İKİ YÜZÜ VE ARAYIŞIN TİPOLOJİSİ

İnsanlık kültür tarihinde mekân değiştirme eylemi, hiçbir zaman salt fiziksel bir yer değiştirme veya coğrafi yer değiştirme olarak kalmamış; daima şuur düzeylerinin aşılması, benliğin dönüştürülmesi ve ontolojik bir hakikatin idrak edilmesi anlamına gelen sembolik bir inisiyasyon eşiği olarak kabul edilmiştir. Mitolojiden tasavvufa, halk masallarından modern romana kadar insan zihnini meşgul eden en temel problematik şudur: İnsan aradığı şeyi nerede bulur; yolda mı, hedefte mi, yoksa yola çıktığı başlangıç noktasında mı?

1.1. Monomit ve Seyr u Sülûk Mukayesesi

Karşılaştırmalı mitolojide Joseph Campbell tarafından *The Hero with a Thousand Faces* (Kahramanın Sonsuz Yolculuğu) adlı yapıtta formüle edilen monomit şeması, insanın varoluşsal serüvenini üç ana halkada inceler:

- 1. Ayrılış (Yola Çıkış):** Kahramanın gündelik, durağan ve artık yetersiz gelen dünyasında bir eksikliğin (kriz, yoksulluk, kuraklık, manevi çöküş) baş göstermesi ve macera çağrısına uyarak eşiği aşması.
- 2. Erginlenme (İnisiyasyon / Sınavlar Yolu):** Kahramanın yabancı bir dünyada tehlikelerle, eşik muhafızlarıyla, ejderhalarla veya düşmanlarla yüzleşmesi; acı ve çile çekerek eski benliğini öldürüp yeni bir idrake kavuşması.
- 3. Dönüş (Vuslat ve Şifa):** Kahramanın elde ettiği iksiri (hakikati, hazineyi, bilgeliği) başlangıçta terk ettiği dünyaya geri taşıması ve orada yeniden düzen kurması.

İslam irfan geleneğinde bu döngü, nefsin terbiyesini ve Hakk'a vuslatı ifade eden *seyr u sülûk* nazariyesiyle birebir örtüşür. Sâlikin manevi yolculuğu dört temel makamda gerçekleşir: *seyr ilallâh* (kulun masivadan yüz çevirip nefsanî perdeleri yırtarak Allah'a yönelmesi), *seyr fillâh* (ilahi sıfatların ve hakikatlerin nurunda nefsin yok olması / *fenâ* makamı), *seyr maallâh* (beka mertebesinde ilahi birlik şuuruyla varoluşu idrak etme) ve *seyr fi'l-halk bi'llâh* (hakikat bilgisine eren arifin, insanları irşat etmek ve yaratılış fitratını ikmal etmek üzere yeniden kesret âlemine, halkın arasına dönmesi / *rücû*).

Görüldüğü üzere hem Campbell'ın monomit kuramında hem de tasavvufi sülûk anlayışında nihai hedef "kaçıp gitmek" veya "uzakta kalmak" değil; arınmış, pişmiş ve dönüştürülmüş bir bilinçle başlangıç zeminine geri dönmektir.

1.2. ATU 1645 (The Treasure at Home) Motifinin Tipolojisi

Uluslararası halk anlatıları tasnif sistemi olan Aarne-Thompson-Uther (ATU) dizininde **ATU 1645** koduyla tescillenen "Evdeki Hazine" anlatısı, bu felsefi yapının en mükemmel kurgusal taşıyıcısıdır. Anlatının evrensel şablonu şu unsurlardan meydana gelir:

- **Fakirlik / Talep:** Kahraman kendi şehrinde elindeki tüm imkanları kaybeder.
- **Rüya Müjdesi:** Gece rüyasında kendisine uzak bir diyarda (çoğunlukla Mısır/Kahire veya köprü altı gibi sınır mekânlarda) büyük bir define olduğu bildirilir.
- **Meşakkatli Yolculuk:** Kahraman varını yoğunu satarak veya yaya olarak meşakkatle hedef mekâna ulaşır.
- **Karşılaşma ve Şiddet:** Hedef mekânda asayiş muhafızları, bekçiler veya haydutlar tarafından hırsız zannedilerek yakalanır ve darp edilir.
- **İronik İfşa:** Sorgu esnasında bekçi/haydut, kahramanın bir rüya peşinde buralara gelmesiyle alay eder. Kendisinin de defalarca rüyasında kahramanın memleketindeki falan mahallede, falan evin avlusundaki ağacın dibinde altın gördüğünü; ancak kendisinin bir rüyaya inanacak kadar ahmak olmadığını söyler.
- **Rücû ve Kazı:** Kahraman, aradığı hazinenin aslında kendi evinde olduğunu anlar; yurduna döner, avlusunu kazar ve zenginliğe kavuşur.

Bu anlatı iskeleti; 12. yüzyıldan itibaren Şark irfanının büyük kurucuları olan Hakîm Senâî, Ferîdüddîn-i Attâr ve Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî tarafından adım adım işlenerek dünya edebiyatına mal edilmiştir.

2. ZİHNİYET TEMELİ VE BASİRET: HAKÎM SENÂÎ-İ GAZNEVÎ (Ö. 1131)

Fars edebiyatında tasavvufi metafiziği mesnevi nazım formuyla sistemleştiren ve şiiri felsefi/tasavvufi bir tefekkür aracına dönüştüren ilk büyük kurucu figür Senâî-i Gaznevî'dir. Onun 1131 civarında tamamladığı *Hadîkatü'l-Hakîka* ve *Şerî'atü'l-Tarîka* (Hakikat Bahçesi ve Tarikat Şeriatı), İslam edebiyatında didaktik tasavvuf mesnevisinin kurucu metnidir.

2.1. İnsanın Ontolojik İflası ve İçteki Define (Genc-i Pinhân)

Senâî, "Evdeki Hazine" anlatısını bir halk fıkrası formatında kurgulamak yerine, bu motifin taşıdığı metafizik ve ontolojik çekirdeği inşa etmiştir. Senâî düşüncesinde insanın yeryüzündeki serüveni bir "unutuş" ve "yabancılaşma" trajedisidir. İnsan, ruhlar meclisinde (*bezm-i elest*) ilahi hitaba muhatap olmuş ve kalbine ilahi hakikatin nüvesi (*genc-i pinhân / gizli hazine*) yerleştirilmiştir. Ancak maddi beden kafesine ve kesret dünyasına düştüğünde bu cevheri unutmuş; kendini muhtaç, fakir ve eksik hissetmeye başlamıştır.

Senâî *Hadîkatü'l-Hakîka*'da insanı şu çarpıcı metaforla tanımlar:

• **Hazine Üzerinde Oturan Yoksul:** İnsan, virane bir evin avlusunda, tam da toprağın altında devasa altın hazinesinin yattığı noktanın üzerinde oturup açıklıktan ağlayan ve sokaktan geçenlerden kuru ekmek dilenen şuarsuz bir dilenciye benzer.

• **Körlük ve Hicab (Perde):** Dilencinin aç kalmasının sebebi hazinenin yokluğu değil; kendi oturduğu yerin altını kazmaktan aciz olması ve gözünü hırs, gaflet ve şehvet perdelerinin örtmesidir.

2.2. Dışsal Arayışın Eleştirisi

Senâî, insanın doyumunu, huzuru ve manevi olgunluğu dış dünyadaki suretlerde (makam, unvan, şöhrat, şekilci ilimler) aramasını sert bir dille eleştirir. Ona göre dışarıda yapılan arayış, karanlık bir gecede elindeki kandili söndürüp güneşi sokak fenerlerinin altında aramaya benzer. Senâî, hakikate ulaşmanın mekan değiştirmekle değil; içsel idraki ve basireti açmakla mümkün olduğunu ortaya koymuştur. Mevlânâ'nın Senâî'yi tasavvuf vadisinin "iki gözü" olarak nitelemesi, yolu ilk defa bu denli berrak bir felsefi görme biçimine (*basiret*) kavuşturmasından ileri gelir.

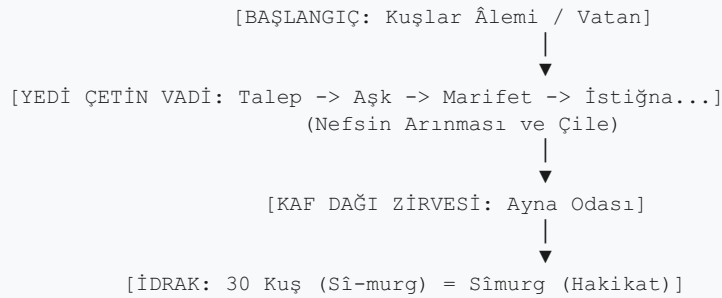
3. SEMBOLİK KURGU VE RUH: FERİDÜDDİN-İ ATTÂR (Ö. 1221)

Senâî'nin kurduğu didaktik temeli; dramatik olay örgüleri, zengin alegoriler ve mistik bir coşkuyla yoğurarak edebiyatın zirvesine taşıyan isim Nişaburlu Ferîdüddîn-i Attâr'dır. Attâr, Senâî'nin manevi mirasçısı olduğunu bizzat kendi divanındaki şiirlerinde tescillemiş ve onun mesnevi tarzını geliştirmiştir.

3.1. Mantıku't-Tayr ve Aynadaki Hakikat Alegorisi

Attâr'ın başyapıtı *Mantıku't-Tayr* (Kuşların Dili), baştan sona "Evdeki Hazine / Aranan Şeyin Kendinde Olması" arketipinin makro düzeydeki en mükemmel temsilidir:

- Kuşlar, kendi aralarındaki anarşiyi ve başıboşluğu bitirmek için bir padişah aramaya karar verirler. Kılavuz Hüdhüd onlara efsanevi hükümdar **Sîmurg**'dan bahseder.
- Ancak Sîmurg'un sarayına ulaşmak için Kaf Dağı'na doğru yedi çetin vadinin aşılması gerekir: *Talep* (İstek), *Aşk*, *Marifet* (Biliş), *İstiğna* (Gözü Tokluk/Bağımsızlık), *Tevhid* (Birlik), *Hayret* ve *Fakr u Fenâ* (Yokluk).
- Kuşların büyük bir kısmı yolda nefislerine yenik düşer, soğuktan donar, avcılara yakalanır veya çölde helak olur.
- Zirveye sadece **otuz kuş** (*Farsça: sî = 30, murg = kuş*) ulaşmayı başarır.
- Padişahın huzuruna kabul edildiklerinde karşılarında gördükleri şey bir ayna ve o aynadaki yansımalarıdır: Otuz kuş, aradıkları Sîmurg'un bizzat kendileri olduğunu idrak eder.

3.2. Mısır Hazinesi Kıssasının Attâr'daki Yeri

Attâr, *Mantıku't-Tayr*'ın içine serpiştirdiği tali hikâyelerden birinde "Mısır'a Hazine Aramaya Giden Adam" kıssasını doğrudan anlatır. Attâr'ın kurgusunda şu tasavvufi kanunlar öne çıkar:

1. **Zorunlu Yolculuk Paradoksu:** Adam kendi evindeki hazineyi evinde oturarak bulamazdı. Çünkü evindeki defineye ulaşmak, sadece bir kürek alıp toprağı kazma meselesi değildir; o defineye layık olacak bir ruh haline ve idrake kavuşma meselesidir.

2. **Yabancılaşmanın Şifası:** İnsan kendi vatanında ve alışkanlıkları içinde körleşir. Gurbete çıkmak, aç kalmak ve yabancı bir diyarda horlanmak; benliğin inşa ettiği sahte putları yıkarak arayıcıyı çıplak hakikatle baş başa bırakır.

4. DİYALEKTİK DERİNLİK VE TEVHİD: MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ (Ö. 1273)

Tasavvuf şiirinin üç büyük sacayağını tamamlayan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, kendisinden önceki iki üstadı hürmetle anar:

"Attâr rûh bûd ve Senâî dü çeşm-i û,
Mâ ez pey-i Senâî vü Attâr âmedîm."
(Attâr ruh idi, Senâî onun iki gözü; biz ise Senâî ve Attâr'ın izinden geldik.)

Mevlânâ, *Mesnevî*'sinin altıncı ve son cildinde bu kıssayı "**Bir Adamın Bağdat'tan Mısır'a Hazine Aramaya Gitmesi ve Hazinesinin Kendi Evinde Olduğunu Anlaması**" başlığı altında son derece kapsamlı, çok katmanlı ve diyalektik bir üslupla şerh eder.

4.1. Mesnevî Metninin Sembolik Şerhi

- **Bağdat (Fıtrat ve Kalp Makamı):** Bağdat, İslam medeniyetinin ilim ve hilafet merkezidir; sembolik olarak insanın yaratılışındaki saf, bozulmamış fıtratını (*ahsen-i takvîm*) ve ilahi esmanın tecelli ettiği kalbi temsil eder.

- **Maddi İflas ve Yoksulluk (Talep Sancısı):** Adamın babasından kalan mirası tüketip yoksul düşmesi, insanın dünyevi zevklerin sonuna gelerek varoluşsal bir boşluğa düşmesini simgeler. Darlık, acı ve iflas olmadan ruh uyanmaz; arayış (*talep*) başlamaz.

- **Rüya Müjdesi (İlahi Sevk):** Rüyada gelen ses, gayb âleminde gelen ilahi çağrıdır. İnsanı konfor alanından söküp alan bir kader hükmüdür.

- **Mısır Yolculuğu ve Çöl (Seyr u Sülûk / Çile):** Çölün yakıcı sıcağı, açlık ve yabancılık; nefsin kibrini, benliğini ve dünyevi bağlarını eriten *mücahede* ateşidir.

- **Kahire'de Bekçinin Dayağı (Celâl Tecellisi):** Adam gece Kahire sokaklarında açlıktan ne yapacağını bilemezken asayiş bekçileri tarafından hırsız zannedilerek kısıklı yakalanır ve fena halde sopalanır. Bu sahne tasavvuftaki *Celâl* (kahır, imtihan, şiddet) tecellisidir. İnsanın kendi aklına, gücüne ve planlarına olan güveninin yerle bir edildiği, tam bir hiçlik (*fakr*) makamıdır.

- **Bekçinin Alaycı Rüyası (Ehil Olmayanın İfşası):** Bekçi, adamın bir rüya peşinde Bağdat'tan kalkıp geldiğini öğrenince kahkahalarla güler ve şöyle der:

"Behey ahmak adam! Sen ne kadar akılsız birisin ki bir hayal uğruna buralara kadar gelmişsin. Ben yıllardır rüyamda Bağdat'ta falan mahallede, filanca sokaktaki evin avlusunda, filan ağacın dibinde gömülü bir küp altın görürüm de bir gün olsun yerimden kalkıp Bağdat'a gitmem!"

Bekçi; konforperest, rasyonel fakat hakikate karşı tembel ve cesaretsiz dünya aklının sembolüdür. Rüyayı görmüştür ama bedelini ödemeye yanaşmamıştır. Hakikat, ilahi bir ironiyle, o bedeli ödemeyen bir yabancının diliyle arayıcıya teslim edilir.

- **Bağdat'a Dönüş ve Kazı (Rücû ve Vuslat):** Adam Bağdat'taki virane evine döner; bekçinin tarif ettiği noktayı kazar ve defineye ulaşır.

4.2. Arayışın Diyalektiği: Yolculuk Beyhude midir?

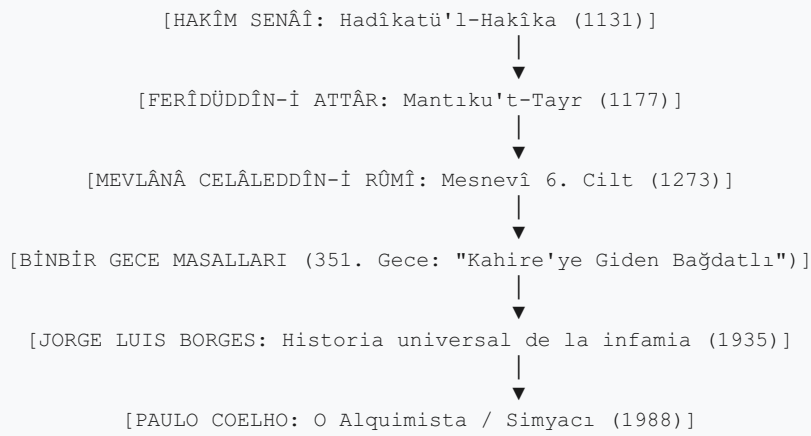
Mevlânâ, metnin sonunda okuyucunun zihninde doğabilecek en büyük felsefi şüpheyi ele alır: "**Madem hazine baştan beri kendi evindeydi, adamın bunca yolu yürüyüp dayak yemesinin hikmeti neydi? Bu bir aldaniş değil midir?**"

Mevlânâ bu soruya muazzam bir tasavvufi vukufla cevap verir: Eğer o adam Bağdat'tan çıkıp Mısır'a kadar gitmeseydi, o dayağı yiyip o bekçinin sözünü duymasaydı; ömrünün sonuna kadar kendi avlusundaki hazinenin üzerinde açlıktan, sefaletten ölüp gidecekti.

İnsanın kendi içindeki defineyi görebilmesi için: 1) Bir mesafeye ihtiyacı vardır; 2) Bir yabancılaşma ve çile sürecinden geçerek gözündeki alışkanlık perdesini yırtması gerekir; 3) Hakikati aramaya çıkacak cesaret ve fedakârlığı göstermiş olması şarttır. Yolculuk hazineyi oraya koymamıştır; yolculuk adamı o hazineyi fark edecek ve çıkaracak bilinç seviyesine yükseltmiştir.

5. DOĞU'DAN BATI'YA AKTARIM: BİNBİR GECE MASALLARI, BORGES VE SİMYACI

Bu kadim Şark arketipi, İslam dünyasından Batı edebiyatına ve küresel popüler kültüre uzanan kesintisiz bir metinlerarası köprü üzerinden aktarılmıştır.

5.1. Binbir Gece Masalları ve Borges'in İki Düşgörenin Öyküsü

Mesnevî'den sonra bu anlatı, anonim Şark masal havuzuna intikal ederek *Binbir Gece Masalları*'nın 351. Gecesinde "Kahire'ye Giden Bağdatlı Adam ve Bekçi" adıyla yer bulmuştur.

20. yüzyılın en büyük edebiyat dehalarından Arjantinli yazar Jorge Luis Borges, 1935 yılında yayımladığı *Historia universal de la infamia* (Alçaklığın Evrensel Tarihi) adlı eserinde "**Historia de los dos que soñaron**" (**İki Düşgörenin Öyküsü**) başlıklı kısa anlatısında bu metni doğrudan Doğu kaynaklarından alıntılararak yeniden kaleme almıştır. Borges; kaderin döngüsel yapısını, rüyaların labirenti andıran iç içeliğini ve insanın kendi kaderine doğru kaçarken aslında kaderine yakalanışını bu kıssa üzerinden felsefi bir dille işlemiştir.

5.2. Paulo Coelho ve Simyacı (O Alquimista, 1988)

Brezilyalı yazar Paulo Coelho, Borges hayranlığı ve Doğu mistisizmi okumalarından esinlenerek bu arketipi 1988 yılında modern bir romana dönüştürmüştür: *Simyacı*.

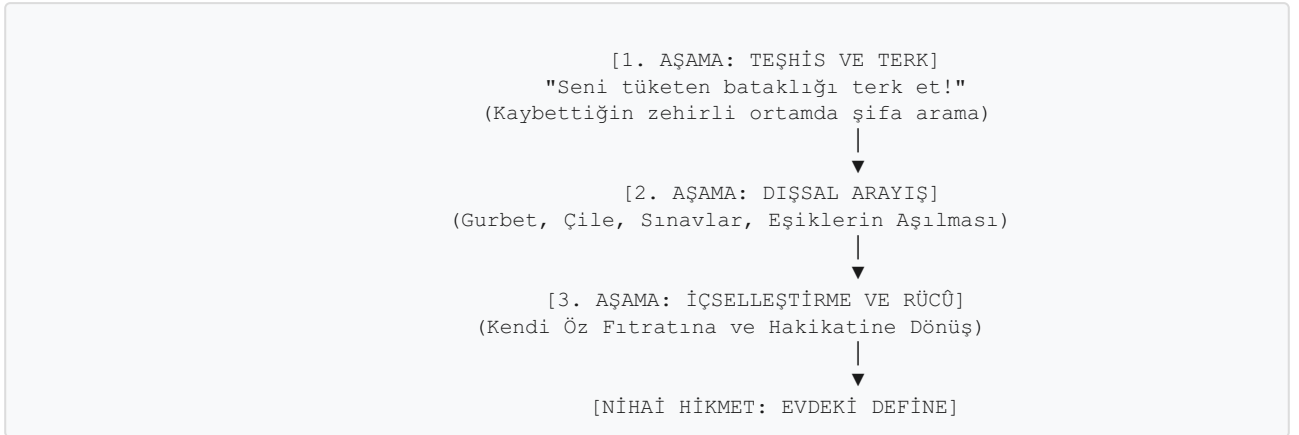
Coelho, romanın iskeletini klasik Şark kıssasının üzerine kurmuş; mekânları, karakterleri ve terminolojiyi modern dünyanın anlayabileceği bir varoluşçu dille yeniden üretmiştir:

Karşılaştırma Unsuru	Mesnevî (Mevlânâ)	Simyacı (Paulo Coelho)
Baş Karakter	Bağdatlı Yoksul Müslüman Adam	Endülüslü Çoban Santiago
Başlangıç Mekânı	Bağdat (Virane Evin Avlusu)	İspanya / Endülüs (Terk Edilmiş Yıkık Kilise)
Çağrı / Rüya	Rüyada Kahire Hazinesinin Görülmesi	Rüyada Mısır Piramitleri Hazinesinin Görülmesi
Aşılan Eşik / Yol	Çöl Yolculuğu (Bağdat → Mısır)	Tarifa → Sahra Çölü → Feyyum Vahası → Piramitler
Manevi Rehber	Rüyadaki Gayb Sesi	Melçisedek (Salim Kralı) ve Simyacı
Kriz / Şiddet	Kahire Sokaklarında Bekçi Dayağı	Piramitler Eteğinde Haydutların İşkencesi ve Dayağı
İfşa Eden Figür	Bağdat'ı Alaya Alan Bekçibaşı	İspanya'daki Kiliseyi Alaya Alan Haydut Lideri
Hazine Mekânı	Evin Avlusundaki Ağacın Altı	Yıkık Kilisedeki Firavuninciri Ağacının Kökleri
Kavramsal Karşılık	<i>Seyr u Sülûk / Kendini Bilme</i>	<i>Kişisel Menkıbe (Personal Legend)</i>
Kozmik Birlik	<i>Vahdet-i Vücûd / Tevhid</i>	<i>Evrenin Ruhu (Soul of the World)</i>

Coelho, Mevlânâ'nın tasavvufi derinliğini modern bireyin "kendini gerçekleştirme" ve "özgürleşme" arayışına adapte etmiştir. Santiago, çölü aşır piramitlerin dibinde hayduttan gerçeği öğrendiğinde gökyüzüne bakıp güler; çünkü o da artık Bağdatlı adam gibi şu hakikati anlamıştır: Hazine başladığı yerdeydi; fakat oradaki firavuninciri ağacının altını kazacak basiret ve ruha ancak Afrika çölleri aşarak ulaşabilirdi.

6. FELSEFİ SENTEZ: "KAYBETTİĞİN YERDE ARAMA" İLE "EVDEKİ DEFİNE"

Bu çalışmanın başlangıcında ele alınan gündelik aforizma ("*Kaybettiğin yerde arama*") ile klasik irfanın "*Evdeki Define*" öğretisi arasındaki görünürdeki çelişki, insan bilincinin iki farklı dönüşüm evresini temsil eder.

1. Birinci Faz (Zehirli Zemini Terk Ediş): İnsan kendisini aşağılayan, sağlığını, itibarını ve huzurunu tüketen toksik bir zeminde (mobbing uygulanan bir iş, istismarcı bir ilişki, batık bir kumar masası) ısrar ederek kurtuluşa eremez. Buradaki ısrar mücadele değil, "batık maliyet yanılgısı"dır. İnsan o çürük zemini terk etmelidir.

2. **İkinci Faz (Olgunlaşma ve Gurbet):** Çürük zeminden çıkan insan dış dünyada bir arayışa girer. Bu arayışta zorluklarla, çöl fırtınalarıyla ve kendi yetersizlikleriyle yüzleşir; pişer, kibrini kırar ve arınır.

3. **Üçüncü Faz (Öze Dönüş ve İnşa):** Dışarıdaki yolculuğunu tamamlayan insan, nihayetinde huzurun ve hakikatin dışarıdaki bir nesnede veya mekânda değil; kendi yaratılış fitratında, kendi öz potansiyelinde olduğunu idrak eder. Başladığı yere döner ama artık eski insan değildir.

7. SONUÇ

Hakîm Senâî'nin felsefî temelini kurduğu, Ferîdüddîn-i Attâr'ın kuşların diliyle sembolleştirdiği, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin tasavvufî şerhlerle ebedileştirdiği ve Paulo Coelho'nun modern edebiyat aracılığıyla küresel bilince taşıdığı "Evdeki Hazine" arketipi, insan varoluşunun evrensel yasasını özetler:

"Hakikat, insanın kendi öz fitratında gizlidir; fakat o gizli defneyi fark edecek ve hak edecek şuura erişebilmek için bütün bir cihanı dolaşmayı, yabancılaşmayı, dayak yemeyi ve yola çıkmayı göze almak şarttır."

İnsan kaybettiğini sandığı şeyi bulmak için yollara düşer; vardığı nihai durak ise yola çıktığı yerin ta kendisidir. Tek farkla: Artık orayı tanıyacak, sevecek ve toprağını kazıp defneyi çıkaracak gözlere ve ruha sahip olmuştur.

KAYNAKÇA

- Attâr, Ferîdüddîn. *Mantuku't-Tayr* (Kuş Dili). Farsça Aslından Çeviren: M. Nazif Şahinoğlu. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Attâr, Ferîdüddîn. *Musîbet-nâme*. Çev. Abdülbâki Gölpınarlı. İstanbul: MEB Yayınları, 1990.
- Borges, Jorge Luis. *Alçaklığın Evrensel Tarihi (Historia universal de la infamia)*. Çev. Peral Bayaz Charum ve Celal Üster. İstanbul: İletişim Yayınları, 1999.
- Campbell, Joseph. *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu (The Hero with a Thousand Faces)*. Çev. Sabri Gürses. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2013.
- Coelho, Paulo. *Simyacı (O Alquimista)*. Çev. Özdemir İnce. İstanbul: Can Yayınları, 1996.
- Felek, Özgen. "Masaldan Romana: Paulo Coelho'nun Simyacı'sında Mesnevî'den İzler". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, Sayı: 14, 2005, ss. 245-262.
- Gölpınarlı, Abdülbâki. *Mevlânâ Celâleddîn: Hayatı, Eserleri, Felsefesi*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1985.
- Jung, Carl Gustav. *Dört Arketip*. Çev. Zehra Aksu Yılmaz. İstanbul: Metis Yayınları, 2003.
- Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî. *Mesnevî-i Mânevî* (6 Cilt). Metin ve Şerh: Abdülbâki Gölpınarlı. İstanbul: Kültür Bakanlığı / İnkılâp Kitabevi, 1985.
- Senâî-i Gaznevî, Hakîm. *Hadîkatü'l-Hakîka ve Şerî'atü't-Tarîka*. Thk. Müderris-i Razavî. Tahran: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Tahrân, 1359 h.ş.
- Uther, Hans-Jörg. *The Types of International Folktales: A Classification and Bibliography (Based on the System of Antti Aarne and Stith Thompson)*. FF Communications No. 284-286. Helsinki: Suomalainen Tiedekatemia, 2004.